

ธรรมเขียนด้วยมือ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เป็นบุญกุศลมากมายมหาศาล แต่คนเกิดมาแล้ว เห็นไหม เกิดมาแล้วหลงโลก หลงโลกก็ติดกับโลก โลกเป็นใหญ่ใจ ไม่นับถือศาสนาใดๆ ทั้งสิ้น นับถือวิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์ทำให้โลกนี้เจริญ ความเจริญ เจริญ เห็นไหม คุณภาพชีวิตดีขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้นแต่ก็เผาผลาญทรัพยากรไปมากมายมหาศาล โลกร้อนๆ โลกร้อนเกิดจากมนุษย์นี้ไง มนุษย์ทำให้โลกร้อน ทำให้หัวใจเราร้อน ทำให้มีความทุกข์ความยาก จะว่าเป็นสุขๆ ก็เป็นสุขของโลก มันไม่ได้เกิดความสุขจากพระพุทธศาสนา

เกิดความสุขจากพระพุทธศาสนาใจ เป็นธรรมๆ ถ้าใจมันเป็นธรรมขึ้นมา เห็นไหม มันเมตตาธรรมคำจุนโลก มันมีเมตตาธรรม มันมีความกรุณา มันมีความเมตตาธรรม มันมีน้ำใจต่อกัน ถ้ามีน้ำใจต่อกันนั้นพระพุทธศาสนาสอน สอนอย่างนั้น

ถ้าสอนอย่างนั้นไง คนเกิดมา เห็นไหม ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ต้องมีหน้าที่การงานของตน ถ้ามีหน้าที่การงานของตน เราก็ทำหน้าที่การงานโดยความเป็นธรรมๆ ถ้าโดยความเป็นธรรมแล้ว เห็นไหม มันไม่มีความทุกข์ิต ทำแล้วมีความสุข มีความสบายใจของตน แต่มันอยู่ที่วาสนาของคน ถ้าวาสนาของคน เห็นไหม เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอะไร

**พระพุทธศาสนาสอนเรื่อง เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัส
รู้ธรรม ตรัสรู้ธรรมสอนเรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นี่คื
อจะจะเป็นความจริงในพระพุทธศาสนา**

แต่! แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนา-ว่าการใด อนุพุพิกถา คนที่เขาไม่
เข้าใจแล้วให้เขาเห็นทานของเขา ถ้าเขาทำทานของเขามันเป็นบุญกุศลของเขา ถ้าเป็นบุญกุศล
ของเขาเพราะอะไร เพราะสมัยพุทธกาลนั้นองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าเป็นประธานสงฆ์
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเนื่อนาบุญที่มีคุณค่ามหาศาล ใครทำบุญมากน้อยขนาด
ไหน บุญกุศลตอบสนองมากมายมหาศาล

ในปัจจุบันนี้ไ เวลาทำบุญๆ เธอควรทำบุญที่ไหน? ควรทำบุญที่เธอพอใจ ถ้าเธอพอใจที่
ไหนควรทำบุญที่นั่น เพราะว่าอะไร ถ้ามันไม่พอใจแล้ว พอเวลากิเลสมันดิ้นมันรนแล้วโน่นก็
ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ ไม่มีอะไรสมความปรารถนาทั้งสิ้นเลย แล้วมันก็ไม่ทำ เธอควรทำบุญที่เธอพอใจ
ถ้าพอใจที่ไหนควรทำที่นั่นเลยแหละ เพราะมันเป็นโอกาส เป็นวาสนาของตน

ถ้าวาสนาของตนไ ทำบุญเพื่ออะไร ผังดินไว้ๆ ผังดินไว้ไ เวลาเกิดเจตนาการทำบุญ
กุศลเกิดจากไหน เกิดจากจิต เกิดจากความรู้สึกนึกคิด **ความคิดไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ความคิด**
ความรู้สึกนึกคิดเกิดขึ้นมาจากจิต เวลาทำบุญกุศลไปแล้ว เวลาผลของมัน มันก็ผัง
ลงที่ใจดวงนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกผังดินไว้ๆ ก็ผังที่หัวใจดวงนี้ไว้
ถ้าผังที่หัวใจดวงนี้ไว้มันมีอำนาจวาสนาขึ้นมา มันปรารถนาจะสร้างคุณงามความดี โดยไม่ให้
กิเลสมันมาแย่งชิง

กิเลสมาแย่งชิง “ไม่มี! นรกสวรรค์ก็ไม่มี บุญกุศลก็ไม่มี มรรคผลก็ไม่มี ไม่มีอะไรทั้งสิ้น
เลย ไม่ให้ทำอะไรเลย” กิเลสมันชักจูงไปอย่างนั้น เวลากิเลสมันทำร้ายใคร มันทำร้ายหัวใจของ
ผู้นั้น ั้งๆ ที่มันอาศัยดวงใจดวงนั้น อาศัยเป็นที่อยู่อาศัยของมัน มันยังทำลายบ้านเรือนของมัน
เห็นใหม่ ดูกิเลสต้นหาความทะยานอยากสิ แต่ถ้าเราเป็นธรรมๆ ขึ้นมา เห็นใหม่ เป็นธรรมขึ้นมา
เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม การตรัสรู้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจากไหน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ใครจะรู้อะไร ก็ภพชาติในปัจจุบันนี้ไง ด้วยบุญอำนาจวาสนาไง พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขยได้สร้างสมบุญญานิการมา “เราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ทั้งๆ ที่เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนะ เกิดที่ลุมพินีวัน “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ยังมีครอบครัวนะ

เพราะได้สร้างอำนาจวาสนามา มันเป็นเรื่องธรรมดาของผู้มีบุญ เวลาธรรมดาของผู้มีบุญเปล่งวาจา “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” เวลาเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม วิสาขบูชา วันเกิด วันตรัสรู้ วันปรินิพพานเป็นวันเดียวกัน วันเกิด เกิดมาแล้ว เวลาวันวิสาขบูชา เพ็ญเดือน ๖ จะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นไง

สิ่งที่เวลาตรัสรู้ บุญเพนิวาसानุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ เวลาอาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า มันกระจ่างแจ้งกลางหัวใจ บุญเพนิวาसानุสติญาณนี้ที่ไปที่ไปของพระโพธิสัตว์ ตั้งแต่พระเวสสันดรไป ถ้ายังไม่ตรัสรู้จุตูปปาตญาณมันก็ไปอนาคต จิตมันต้องเกิดสภาพแบบใด มันรู้มันเห็นของมัน เพราะ... เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทธเจ้า อนาคตังสญาณมันถึงชัดเจนของมันอย่างนั้นไง

ถ้ามันชัดเจนของมันอยู่อย่างนั้น มันมีที่ไปที่ไป มันต้องมีที่ไปที่ไป ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน มันถึงเกิดสถานการณ์อย่างนั้นขึ้นมาๆ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ แต่เหตุที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างขึ้นมาสมบูรณ์แบบแล้วไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมาแล้วไง ทอดธุระเลย “คนอื่นมันจะรู้ได้อย่างไร” เพราะมันไม่มีใครสร้างบุญญานิการมาเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันจะรู้ได้อย่างไรละ มันรู้ไม่ได้ ถ้ารู้ไม่ได้จะไปสอนใคร มันจะมีทัศนคติมีมุมมองขึ้นมาอย่างนี้ขึ้นมาได้อย่างไร มันเป็นไปได้เลย ทอดธุระไป

แต่ถึงที่สุดแล้ว เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นเจ้าชาย สิทธัตถะ มาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อปรารภนาหรือสัตว์ชนสัตว์ ไง ถ้าหรือ สัตว์ชนสัตว์ หรือสัตว์ชนสัตว์เพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มีหนึ่งเดียวเท่านั้น เป็นองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาเทศนา-ว่าการไป เห็นไหม สาวก สาวกะผู้ได้ยินได้ฟังๆ เทศนาว่าการ ไง พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมๆ อุทานเลย **“อัญญา-โกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”** เทศนา-ว่าการไปจนปัญญาวิคคีย์ เห็นไหม เป็นพระโสดาบัน ทั้งหมด เทศน์อดีตลักษณะสูตรขึ้นมาเป็นพระอรหันต์ เห็นไหม ๕ องค์ เทศนา-ว่าการพระยสะ ขึ้นมาอีก ๕๕ “เธอเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดทั้งสิ้น พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์”

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง สิ่ง ที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการเป็นธรรมและวินัย ในพระไตรปิฎกเนี่ย มันเกิดมาเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมถึงเห็นสัจจะเห็นความจริงอย่าง นั้น แต่ถ้ามันไม่ใช่พระพุทธานุสาสนะ มันก็เป็นวิทยาศาสตร์ วิทาศาสตร์ก็ปัจจุบันนี้ไง แล้ว จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะละ มันมีเวรมีกรรมของมัน มันมีอำนาจวาสนาของมัน เห็นไหม

การสร้างสมนี้มา เห็นไหม ธรรมะเขียนด้วยมือ ด้วยมือด้วยการกระทำ ด้วยการ สร้างสมบุญญาธิการมาถึงมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ในพระพุทธานุสาสนะ อาสวกษยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า อันนั้นถึงจะเป็นสัจจะเป็นความจริง ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา นี่ไง มี พระพุทธเจ้ากับพระธรรมเท่านั้น เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมมี รัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไ้ เป็นสัจจะเป็น ความจริงในพระพุทธานุสาสนะ ธรรมเขียนด้วยมือ

เวลาพระกัศสปะนะ เวลาท่านเกิดมาเป็นลูกเศรษฐี เวลาเป็นลูกเศรษฐีขึ้นมา เห็นไหม มี ลูกชายคนเดียว พ่อแม่ปรารภนาให้มีครอบครัว ท่านไม่ปรารภนาเลย ท่านไม่ต้องการมี ครอบครัวใดๆ ทั้งสิ้น แต่ธรรมชาติของโลกนี้ เศรษฐีถ้าลูกชายไม่แต่งงานไม่มีลูกมีหลานขึ้นไป

ตระกูลของตนจะอยู่ได้อย่างไร ก็อ่อนวอน ก็ขอร้องกันมา จนถึงที่สุดแล้ว ด้วยบุญวาสนา ธรรมเขียนด้วยมือ เวลาถึงที่สุดแล้วจะไปขอภรรยา เขาก็มีความคิดแบบพระกัสสปะเหมือนกันเลย

พอแบบพระกัสสปะเหมือนกันเลย เห็นไหม เวลาแต่งงานกันแล้วก็ตกลงกันว่า “เราจะอยู่ในพรหมจรรย์” ดอกไม้วางไว้บนเตียงเลยนะ ถ้าไม่มีเพศสัมพันธ์ดอกไม้มันนั้นจะไม่เหี่ยวไม่เฉาทั้งสิ้น อยู่อย่างนั้น ดอกไม้สดก็อยู่ของมันอยู่อย่างนั้น อยู่ในครอบครัว อยู่ในตระกูลของตน จนถึงพ่อแม่ทั้งฝ่ายภรรยาและฝ่ายพระกัสสปะ เสียชีวิตไปทั้งสิ้น

พอเสียชีวิตแล้วถึงได้ออกบวช เวลาออกบวช เห็นไหม พระกัสสปะออกบวชเมื่ออายุมากแล้ว ถ้าอายุมากแล้วเพราะอะไร เพราะต้องรอให้พ่อแม่สิ้นชีวิตนี้ไปก่อน เพราะพ่อแม่ปรารถนาอยากจะมีลูกมีเต้า อยากให้มีครอบครัวเจริญงอกงามขึ้นมา นี่ในความปรารถนาของทางโลกเขา ทางโลกเขาคิดของเขาอย่างนั้น เพราะเป็นความสุขทางโลกเขาใจ

แต่ผู้ที่มีบุญกุศลเขียนมาด้วยมือ ธรรมเขียนมาด้วยมือ เพราะได้สร้างบุญสร้างกุศลของท่านมา เพราะสร้างบุญสร้างกุศลของท่านมา แต่ก็มีอุปสรรค เวรกรรมของสัตว์โลกใจ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม กรรมที่ได้สร้างได้สมได้มามากน้อยขนาดไหน ก็ได้สร้างบุญกุศลของท่านมาเหมือนกัน เวลาสร้างของท่านมาออกประพฤติปฏิบัติ ออกประพฤติปฏิบัติจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นพระอรหันต์วิมุตติสุขๆ สุขในความจริงของพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนา เวลาที่มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาธรรมที่เขียนมาด้วยมือแล้ว มันมีความรักความผูกพัน มันมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีการประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงใจ มันไม่แข็งไม่กระด้าง ไม่ดื้อไม่ดื้อนัง

เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เห็นไหม เป็นลูกเศรษฐี ลูกเศรษฐีไปไหนก็มีแต่เงิน แต่ทองทั้งสิ้น ไปดูมหรสพสมโภชเที่ยวด้วยความเป็นเศรษฐีของตัวเอง มันก็ครึกครื้น มันก็มีสุขทางโลกนั้นนะ นี่ธรรมเขียนมาด้วยมือ ได้สร้างได้กุศลของท่านมาใจ แต่เวลาถึงคราวที่เวลากรรมมันให้ผล เห็นไหม ไปเที่ยวแล้วมันไม่สนุกเลย มันจิตมันชืดจนเห็นนะ “เฮ้ย! ทำไม

เมื่อก่อนมันสนุกครีกครื้น ทำไมวันนี้ทำไมมันเศร้าหมอง มันเบื่อหน่าย” “เออ! เราก็คิดอย่างนี้เหมือนกันเลย”

“อย่างนั้นเราออกบวชดีกว่า” ออกบวชใช้ใหม่ ออกบวชจะบวชกับใคร ออกบวชคือแบบว่าถ้าทางโลกมันไม่มีความสุขอยู่แล้ว มันก็ต้องมีทางแสวงหาในความเป็นสมณะในการหลุดพ้นไปให้ได้ และในการหลุดพ้นไปให้ได้จะหลุดพ้นไปที่ไหน ก็ไปบวชกับสังฆชย

เวลาประพฤติปฏิบัติ นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ ใช่ว่าไม่ใช่ก็ไม่ใช่ ไม่มีสิ่งใดเป็นสัจจะเป็นความจริง มันไม่ใช่ทั้งหมด แล้วไม่ใช่แล้วมันเหลืออะไร มันก็เหลือความสงสัยไง เราประพฤติปฏิบัติจนหมดความรู้ของครูบาอาจารย์แล้วถ้ามันไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราคงจะหมดโอกาสแล้วแหละ เราตั้งใจ เราสัญญากันว่า “ถ้าเราออกแสวงหา ถ้าเจอครูบาอาจารย์ อย่างที่กันนะ”

พระสารีบุตรไปเห็นพระอัสสชิ พระอัสสชิเป็นพระอรหันต์ เป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตมาแล้ว เห็นไหม ตามไปจนพระอัสสชิฉันอาหารเรียบร้อยแล้วถึงเข้าไปกราบไป “ท่านบวชกับใคร ใครเป็นอาจารย์ของท่าน” “โห! เราเพิ่งบวชใหม่ เราเพิ่งบวชใหม่ เราจะพูดเรื่องให้มันยากความไปไม่ได้” “อย่างนั้นไม่ต้องพูดมากก็ได้ พูดตามความเป็นจริงหน้าทีการแทงตลอด หน้าทีการแทงตลอดในธรรมะนั้นเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าเอง”

พระอัสสชิเทศนาว่าการใด พระอรหันต์นะ **“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ไปดับที่เหตุนั้น”** พระสารีบุตรนะ เป็นพระโสดาบันทันที โดยสัจจะโดยความจริงโดยสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เห็นไหม เกิดขึ้นในใจของพระสารีบุตรไป พระสารีบุตรไม่เคยได้ยินได้ฟังอย่างนั้น อยู่กับสังฆชยมา “นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ สิ่งใดก็ไม่ใช่ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ไม่ใช่ต่อไป” จนปฏิเสธไปหมดเลย เลยเกิดความสงสัยไป

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุที่เกิดความขัดข้องหมองใจ เหตุที่มันเป็นประเด็นความทุกข์ ความยาก ความเศร้าหมองในใจมีหรือไม่มี ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ไปดับที่เหตุนั้น” บรรลุเป็นพระโสดาบันทันทีเลยเวลาไปบอกพระโมคคัลลานะไป พระโมคคัลลานะได้ฟังธรรมแล้ว ด้วยอำนาจวาสนาที่สร้างมา

ธรรมเขียนด้วยมือ ได้สร้างอำนาจวาสนามาของท่านมา ด้วยความปรารถนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาของท่าน ชวนกันไปเฝ้าองค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นพระสาวกพระ-โมคคัลลานะมา “นั่น! อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาของเรามาแล้ว” แค่มารู้ใจ ธรรมเขียนด้วยมือ ได้สร้างสมบุญญาธิการมา ได้ทำคุณงามความดีมา สายบุญสายกรรมที่ได้สร้างสมกันมา เห็นไหม มันมีความเกี่ยวพันกันมา มันมีความเคารพนบนอบ มันมีความไว้วางใจ มันมีความอบอุ่น มันรัก มันเคารพ มันบูชาของมัน นี่เป็นธรรม

เวลาคนที่สร้างอำนาจวาสนาขึ้นมา สร้างอำนาจวาสนามา ถ้ามาบวชในพระพุทธศาสนา มีมากมายมหาศาลบวชแล้วสึก สึกแล้วบวชอยู่อย่างนั้น เวลาบวชมาแล้วนะ เวลาทุกข์เวลายากขึ้นมาแล้วเห็นภัยในวัฏสงสาร เห็นภัยทางโลกแล้วก็อยากจะบวช เวลาบวชขึ้นมาแล้วนะ ประพฤติปฏิบัติไปแล้วมันลุ่มๆ ดอนๆ มันไม่ได้มรรคไม่ได้ผลขึ้นมา ไปเห็นจอบเห็นเสียมขึ้นมา มันคิดถึงพืชพันธุ์ของเขา เมล็ดพันธุ์ที่ได้เก็บไว้ รักษาไว้ไง มันก็จะสึกไปทำอะไรไถนาอยู่อย่างนั้น ถ้าวาสนาใจ ทั้งๆ ที่มาบวชเห็นภัยในวัฏสงสารเหมือนกัน เวลาบวชแล้ว ประพฤติปฏิบัติแล้วลุ่มๆ ดอนๆ ขึ้นมา เห็นจอบเห็นเสียมไม่ได้แล้ว มันคิดถึงไร่คิดถึงนาเลย เวลามันคิดถึงไร่คิดถึงนาเพราะอะไรละ

นี่ไง สิ่งที่ได้สร้างสมบุญญาธิการมา เห็นไหม สร้างสมบุญญาธิการมาได้มากได้น้อยขนาดไหน ถ้าสร้างสมบุญญาธิการของท่านมา เห็นไหม ธรรมเขียนด้วยมือๆ ธรรมเขียนด้วยมือมือได้ขีดได้เขียน มือได้การกระทำ กระทำสิ่งใดมา กระทำเพื่อบุญกุศลของตนมา สร้างสมบุญญาธิการของท่านมา ท่านทำของท่านมา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามีสัจจะมีความจริง มันประพฤติปฏิบัติโดยธรรมๆ ไม่ให้กิเลสมันปลิ้นมันปล่อนใจ

เวลากิเลสมันปลิ้นมันปล่อนขึ้นมาในหัวใจมันแพ้วบคาบ ถ้ามันแพ้วบคาบ อำนาจวาสนาของคนมันไม่เท่ากัน ถ้าอำนาจวาสนาของคนมันไม่เท่ากัน อำนาจวาสนาของคนไม่เท่ากันมันก็ต้องสร้างสมไป การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ได้สร้างอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหนจะมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะท่านก็ได้สร้างบุญกุศลของท่านมาเหมือนกัน แล้วท่านปรารภว่า เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา การสร้างอำนาจวาสนาของท่าน จะต้องมากมายมากกว่าพระอรหันต์โดยทั่วๆ ไป

พระกัสสปะ พระกัสสปะของท่าน ท่านก็สร้างอำนาจวาสนาของท่านมา ท่านเป็นสาวกสาวกะ แล้วเวลาสร้างขึ้นมา ท่านมีอำนาจวาสนาของท่าน เวลาประพาศปฏิบัติไปแล้ว เวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์ ท่านเลิศในการถืออุตงควัตร เอตทัคคะๆ พระกัสสปะเป็นเลิศในการทรงข้ออุตงควัตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาไปเยี่ยมเยียน “กัสสปะเอ๋ย เธอก็อายุ ๘๐ เท่าเราๆ เธอก็เป็นพระอรหันต์” ยืนยัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “พระกัสสปะเป็นพระอรหันต์ แล้วทำไมเธอยังต้องถืออุตงควัตรอยู่อย่างนี้ละ ก็เป็นพระอรหันต์แล้ว”

เวลาพระกัสสปะตอบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ “ข้าพเจ้าไม่ได้ถืออุตงควัตรเพื่อข้าพเจ้า” เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พูดเอง “กัสสปะเอ๋ย เธอก็เป็นพระอรหันต์เหมือนเรา ทำไมเธอจะต้องถืออุตงควัตร” ผ้าสังฆาฏิปะแล้วชุน ชุนแล้วปะเพราะว่าอะไร เพราะผ้าบังสกุลไง อุตงควัตรถือครบสมบูรณ์แบบเลย ไม่ถือคหบดีจีวร ไม่รับผ้าถวายของใครทั้งสิ้น เวลาจะใช้สอยผ้าของตนก็จะไปเก็บผ้าที่ห่อศพ ผ้าที่เขาทิ้งไว้ไปบังสกุลเขามา แล้วบังสกุลเขามานั่นก็ไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบหรอก ฉะนั้น สังฆาฏิถึงปะชุน ปะชุนหนาถึง ๗ ชั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้ขอแลกผ้า แลกเอาเลย เอาสังฆาฏิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแลกเอาผ้าสังฆาฏิของพระกัสสปะนะ เพราะอะไร เพราะชราภาพแล้วยังห่มผ้าหนา ๗ ชั้น ๘ ชั้น แล้วลูกบวบมันจะใหญ่ขนาดไหน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมตตา เมตตาพระกัสสปะ แล้วพระกัสสปะ เห็นไหม ก็เคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดสำเร็จเป็นพระ-โสดาบัน เป็นพระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ จะเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากน้อยขนาดไหน จะเคารพบูชามากน้อยขนาดไหนแล้วแต่อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล

พระกัสสปะ พระกัสสปะ เห็นใหม่ เวลาที่เคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีธรรมะใหม่ แล้วคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่คอยอบรมบ่มเพาะท่าน เวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติ ขอกรรมฐานแล้วเข้าป่าไปเพราะอะไร เพราะท่านเป็นพระปฏิบัติ เวลาสำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ววิมุตติสุขๆ

เวลายังครองเรือนอยู่ เห็นใหม่ เวลาที่ว่าพ่อแม่ต้องการให้มีครอบครัวก็ตอบสนองพ่อแม่ของตน เวลาพ่อแม่ของตนก็อยากให้มีลูกมีหลานเพื่อจะดำรงชาติดำรงตระกูลของตนไป ก็ด้วยอำนาจวาสนาของตน ก็ถือว่าเราจะถือพรหมจรรย์ด้วยกัน เวลาถึงเวลาพ่อแม่สิ้นชีวิตไปหมดแล้ว สิ่งที่เป็นทรัพย์สมบัตินั้นแจกทาน แจกทานหมดเลย แล้วออกประพฤติปฏิบัติ เวลาออกประพฤติปฏิบัติก็ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ให้กรรมฐานเข้าป่าไปประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ เป็นบุคคล ๔ คู่ พ้นจากกิเลสไปโดยสมบูรณ์แบบใด

ไฉนสิ่งที่ว่าสมบูรณ์แบบแล้ว คุณค่าในหัวใจที่เป็นพระ-อรหันต์ กับคุณค่าของหัวใจที่อยู่ครองเรือนอยู่กับครอบครัวมันมีความแตกต่างอย่างไร ปุณฺณ กัลยาณชน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ สมบูรณ์แบบในใจของพระกัสสปะนะ วิมุตติสุขๆ มันมีคุณค่ามันมีความมหัศจรรย์มากน้อยขนาดไหน นี่ไง ธรรมเขียนมาด้วยมือ มันเคารพมันบูชา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน พระ-กัสสปะถึงเวลาแล้วจะมาราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดเวลา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ออกพรรษาแล้วจะมาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าม พอดีองค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว แล้วเวลาประชาชนเขามาจากงาน “ได้ข่าวขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราหรือไม่” “โอ้! ท่านนิพพานไปแล้ว นี่ไง ดอกไม้เนี่ยมาจากงานนั้น” พอข่าวมาถึง พระที่มีคุณธรรมในหัวใจก็ปลงธรรมสังเวช พระที่มีธรรม มีคุณธรรมในหัวใจ มีสติมีสัมปชัญญะ มีสติปัญญาคุ้มครองตัวเองได้

พระปฤชณคนหนาที่เวลาประพฤติปฏิบัติด้วยความทุกข์ความยาก เวลาปฏิบัติแล้วมันมี
ธรรมและวินัยนี้ค่อยเป็นศาสดา เป็นคนควบคุมดูแลให้หัวใจนี้เข้าสู่ธรรมะ ถ้าหัวใจที่ไม่เข้าสู่
ธรรมะมันก็เป็นกิเลสไป แล้วกิเลสมันโดนชี้ดวง กิเลสมันโดนจำกัด มันก็ต่อต้านไป “องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วนี่ประเสริฐมาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ดำรงชีพอยู่ ใญ่ก็ไม่ได้ ใญ่ก็ไม่ได้ ทำอะไรผิดไปทั้งนั้นเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรินิพพานไปแล้ว ต่อไปนี้พวกเราได้อิสระ” อิสระแบบกิเลสไป

พระกัสสปะได้ยินเพราะพระกัสสปะเป็นหัวหน้าหมู่พระนั้นที่จะไปกราบองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นอาจารย์ของพระที่ติดตามพระกัสสปะมา มันสลดมันสังเวช ปลงธรรม-
สังเวช องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฟังปรินิพพาน พระสาวก สาวกะ พระใน
พระพุทธศาสนามีความคิดแบบนี้ มีความเห็นแบบนี้ ถ้ามีความคิดมีความเห็นแบบนี้มันตรง
ข้ามกับคุณธรรมในใจของพระกัสสปะไป มันตรงกันข้ามกับสังฆธรรมในหัวใจของท่าน เพราะ
อะไร

เพราะธรรมเขียนมาด้วยมือ มันมีความเคารพนบ มีความอ่อนน้อมมาในหัวใจนั้น
เป็นข้อเท็จจริงอยู่แล้ว ยิ่งประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นมรรคเป็นผลแต่ละขั้นแต่ละตอนในหัวใจ มัน
ยิ่งมหัศจรรย์ๆ ความมหัศจรรย์อันนั้นมันเป็นคุณธรรมในหัวใจ มันเลยคิดระลึกในใจว่า “ถ้า
เสร็จงานประชุมเพลิงแล้วจะทำสังคายนาๆ ทำสังคายนาเพื่อเป็นธรรมและเป็นวินัย
เพื่อเป็นหลักไม่ให้ใครมากล่าวดู๋ ไม่ให้ใครมาทำมิดีมิร้ายกับในพระพุทธศาสนา”

ผู้ที่มีคุณธรรม ผู้ที่ใจเป็นธรรม ผู้ที่ใจเป็นธรรม เห็นไหม ธรรมะเขียนมาด้วยมือ

แต่ในปัจจุบันนี้ ในปัจจุบันนี้ละ กาลล่วงเลยมา ความล่วงเลยของกาลเวลา เห็นไหม
กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เวลามันเจริญ
อีกหนหนึ่งก็เจริญจากการประพฤติปฏิบัติ ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วมันจะเกิดให้มรรค
ผลเป็นของสดๆ ร้อนๆ ธรรมะเป็นของสดๆ ร้อนๆ ใจ

สิ่งที่เวลาการเจ็บไข้ได้ป่วย ทางวิชาการเห็นใหม่ ทางแพทย์ เห็นใหม่ เวลามัน
เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา สุขภาพของประชาชนได้การดูแลรักษาด้วยทางการแพทย์มันเจริญ สิ่งที่

รักษาให้อายุขัยของประชาชนยืนยาวมากขึ้นเพราะอะไร ในเมื่อสุขภาพของร่างกายได้รับการได้ดั่งามของมันขึ้นมา นี่พูดถึงว่าเวลาความเจริญในทางวิทยาศาสตร์ในทางโลก

ในทางธรรมๆ ขึ้นมาไง ในทางธรรมขึ้นมา “กึ่งกลางพระพุทธศาสนาแล้วมรรคผลนิพพานจะไม่มี มรรคผลนิพพานมันพ้นกาลพ้นเวลา” ถ้าพ้นกาลพ้นเวลาขึ้นมา ทำไมธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอากาโกไม่มีกาลไม่มีเวลาละ คำว่า “ไม่มีกาลไม่มีเวลา” มันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก มันเป็นขึ้นมาที่ไหน มันเป็นขึ้นมาที่หัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น แล้วหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นไง เขามีศรัทธามีความเชื่อมากน้อยขนาดไหน ถ้าเขาไม่มีศรัทธามีความเชื่อจนศึกษาค้นคว้าให้เป็นตามข้อเท็จจริงขึ้นมา เขาจะกล้าประพฤติปฏิบัติหรือไม่ ถ้าเขาจะไม่กล้าประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม

เวลาการประพฤติปฏิบัติของเราต้องมีครูมีอาจารย์ของเรา แล้วมีครูบาอาจารย์ของเรา แล้วครูบาอาจารย์ที่ไหนละ เวลาคนที่มโนญมาเกิดนะ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมาเกิดของท่าน เห็นไหม เวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่านขึ้นมา ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาโดยสัจจะโดยความจริงของท่าน ถ้าโดยสัจจะความจริงของท่าน เห็นไหม ธรรมเขียนด้วยมือ การเขียนด้วยมือๆ นี่คือการอ่านจวาสนาของคนที่ได้สร้างบุญได้สร้างกุศลของท่านมา

เวลาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ศึกษาด้วยการเขียนด้วยมือของเราทั้งสิ้น ด้วยมือในภาคปริยัติ เวลาจะเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านด้วยความเป็นจริงของท่าน ท่านเขียนลงที่หัวใจของท่านไง ท่านเขียนลงที่ใจ เอาหัวใจเอาหัวใจมาประพฤติปฏิบัติ

เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีกายกับใจๆ ถ้าเวลามีกายกับใจขึ้นมา เวลาเราคิดสิ่งใดขึ้นมา เห็นไหม ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว เวลาใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว แล้วใจมันอยู่ไหนละ เวลาเราศึกษาค้นคว้าขึ้นมา กายกับใจมันเป็นอันเดียวกันทั้งสิ้น เวลาศึกษาขึ้นมาแล้วมันไม่รู้จักใจของตน ถ้ามันศึกษา เห็นไหม คนเกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ ๕ ถ้ามีธาตุ ๔ และขันธ ๕ มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีขันธ ๕

ชั้น ๕ คือนามธรรม ถ้ามีร่างกาย ร่างกายก็ธาตุ ๔ นี่ไง ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่พิสูจน์

แต่เรื่องนามธรรม เรื่องนามธรรมจะเอาอะไรมาพิสูจน์ เวลาจะพิสูจน์กัน พิสูจน์กันเพราะอะไร พิสูจน์กันเวลาภาคปริยัติคนเกิดมาการศึกษา เห็นไหม ไปรู้ละไบลานเปล่าๆ ศึกษาามากน้อยขนาดไหนถ้าไม่มีการประพฤติปฏิบัติให้มันเป็นความจริง มันก็เป็นไบลานเปล่า มันเป็นการศึกษาเปล่าๆ แต่เวลาศึกษาแล้ว ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เวลาภาคปริยัติเวลาศึกษามาเห็นไหม เราเขียนมาด้วยมือ ศึกษาด้วยทางวิชาการ ศึกษาทำไม ศึกษาค้นคว้ามา ศึกษาเพื่ออะไร ศึกษาทางจรรยาวินัยไว้ๆ ทรงจำไว้ทำไม ทรงจำไว้ประพฤติปฏิบัติไง เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็ทำพอเป็นพิธี ทำกันด้วยความไม่เข้าใจ ทำกันโดยไม่รู้ เพราะไม่มีอำนาจวาสนา

เวลาพระในสมัยพุทธกาล เวลาที่มีความทุกข์ความยากขึ้นมา บวชเพราะเห็นอาหาร บวชเพราะทุกข์ยาก บวชมาเพราะจะหนีทุกข์ แต่บวชขึ้นมาแล้วทำอะไรไม่สมความปรารถนาใดๆ ทั้งสิ้น ในสมัยพุทธกาลอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพกสิกรรมทำไร่ไถนา เวลาเห็นจอบเห็นเสียมขึ้นมามันคิดถึงนามัน มันไม่คิดถึงมรรคถึงผล มันคิดถึงท้องถิ่นว่าท้องถิ่นเวลาขุดทำด้วยมือๆ ทั้งขุดทั้งถากทั้งถางเวลาเพาะปลูกขึ้นไปมันงอกมันงาม มันเห็นไง วิทยาศาสตร์ โลกเห็นชัดเจน โลกเจริญไง มีข้าวปลาอาหารมากมายมหาศาลสมบูรณ์แบบ แต่หัวใจมันทุกข์มันร้อน หัวใจมันเร่ามันร้อน มันไม่สนใจ

แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนา เห็นไหม มีข้อวัตรปฏิบัติไง พระกัศสปะเลิศในทางอุตงควัตร ครูบาอาจารย์ของเรา เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติก็ปฏิบัติพอเป็นพิธี ที่ไหนเขาก็ปฏิบัติกัน แล้วปฏิบัติกันแล้วปฏิบัติโดยอะไร ปฏิบัติพอเป็นพิธี ปฏิบัติเพื่อส่งเสริมกิเลสไง ถือว่าเข้านี้ลูกศิษย์พระกรรมฐาน เข้าเป็นนักปฏิบัตินะ นกกระยางขาวปลอดเลย มันยืนขาเดียว ยืนหลับตาเลย ผู้ทรงศีล เวลาปลามันจกมันเลย นกกระยาง เวลาว่าเราเป็นลูกศิษย์กรรมฐาน เราเป็นนักปฏิบัติ นกกระยางเลย นีรอกินปลา

แต่ถ้าเอาจริงเอาจัง เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไม่ทำอย่างนั้น เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นของท่าน ท่านก็ฟื้นฟูของท่านไง เวลาประพาศปฏิบัติ พระกรรมฐานเหมือนนอแรด ถ้าไปคนเดียวประเสริฐที่สุด ถ้าไปคนเดียวไง ไปคนเดียวเพื่ออะไร ไปคนเดียวก็เพื่อจะค้นคว้าหาใจของตนไง ถ้าค้นคว้าหาหัวใจของตนนี้ธรรมเขียนด้วยมือ เขียนมาเป็นอำนาจวาสนา เขียนมาโดยวิทยาศาสตร์ เขียนมาโดยเป็นสัจจะเป็นความจริง ถ้ามันเขียนมาดีงามขึ้นมามันจะเป็นสายบุญสายกรรม ถ้าสายบุญสายกรรมมันเชื่อธรรมและวินัยไง ขนาดเชื่อธรรมเชื่อวินัยแล้ว แล้วผู้ที่จะประพาศปฏิบัติล่ะ?

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณารือสัตว์ชนสัตว์ๆ รือสัตว์ชนสัตว์ก็รือหัวใจของสัตว์โลกไง หลวงตาพระมหาบัวท่านจะไปที่ไหน ท่านเน้นย้ำเลยว่าไปเอาใจคน ท่านไม่ต้องการไปเอาสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นกับท่านนั้นคืออำนาจวาสนาของคนที่ได้สร้างวาสนามาแบบนั้น พันธุกรรมของจิตๆ ที่ได้ตัดได้แต่งมานี้ทำมาด้วยมือ แต่เวลาประพาศปฏิบัติขึ้นมาโดยสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาทำด้วยหัวใจ เขียนลงที่ใจ

ถ้าเขียนลงที่ใจเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าปรารภณารือสัตว์ชนสัตว์ รือสัตว์ชนสัตว์มันรือที่ไหน จะมียาสิ่งใดที่จะกินแล้วไม่ตาย กินแล้วจะอยู่คำฟ้า มันไม่มีอยู่จริงในวัฏฏะนี้ เพราะวัฏฏะนี้เป็นสมมุติ มันเป็นสมมุติมันเป็นวาระ มันเป็นสัจจะเป็นความจริง พุทธศาสตร์ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ใจ ผลของวัฏฏะ ใจ ผลของเวียนว่ายตายเกิดของวัฏฏะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะใจ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิวัฏฏะ ทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายสิ่งที่มันเข้ากับวัฏฏะทั้งสิ้น เป็นวิวัฏฏะ ออกจากวัฏฏะนี้ไป ใจ แล้วออกจากวัฏฏะนี้ไปมันออกตรงไหน ถ้ามันออกเป็นสัจจะเป็นความจริง

ถ้าศึกษาตามภาคปริยัติ ศึกษาแล้วศึกษาธรรมะขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาไว้เพื่อประพาศปฏิบัติ แต่การศึกษาแล้วก็วิเคราะห์หิวัจธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า แต่ตัวเองว่างเปล่า ตัวเองไม่มีสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริงใจ

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำความจริงของท่านไง ท่านทำความจริงของท่าน ท่านประพาศปฏิบัติของท่านจนสัจจะเป็นความจริงของท่าน ท่านถึงวางข้อวัตรปฏิบัติของท่านไว้

ถ้าวางข้อวัตรปฏิบัติของท่านไว้เพื่ออะไร เป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ถ้าใจเราทำวัตรปฏิบัติของเรา ขณะที่ทำวัตรปฏิบัติเรามีสติมีปัญญาของเรา ถ้ามีสติมีปัญญาของเรา สติปัญญาควบคุมใจของเรา ถ้าทำความสงบใจเข้ามาๆ ถ้าใจสงบระงับได้มันเข้าสู่หัวใจของตนได้ ถ้ามันเข้าสู่หัวใจของตนได้ นี่เขียนลงที่ใจ ใครเปิดหัวใจได้แล้วปิดได้ เปิด เปิดให้เห็น ปิด ปิดให้เห็นอำนาจวาสนาของตนไง

เวลาใครทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าจิตสงบระงับเข้ามานี้สัมผัสสมาธิใจ ถ้าสัมผัสสมาธินี้ก็จะเปิดหัวใจของตน เห็นไหม เวลาเข้าสู่หัวใจของตน ใจมันเปรียบเหมือนสัมผัสมันมีเปลือกสัมผัสและเนื้อสัมผัส นี่ก็เหมือนกัน โดยอำนาจวาสนาของคนมันจะมีเปลือกสัมผัส มันจะมีอำนาจวาสนาของคน เวลาจิตมันจะสงบเข้ามา มันจะอยู่ที่จิตนิสัยของคน จิตนิสัยของคนนะ สงบแล้วจะรู้จะเห็นสิ่งต่างๆ เวลาที่ประพฤติปฏิบัตินะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา เวลาท่านประพฤติปฏิบัติที่มันยาก มันยากอยู่ ๒ คราว คราวเริ่มต้นนี่ไง การทำความสงบของใจๆ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาไปศึกษาค้นคว้ากับเจ้าลัทธิต่างๆ วิธีการประพฤติปฏิบัติ วิธีการอบรมบ่มเพาะเดี๋ยวนี้มีหมดเลย โยคะๆ มันก็ทุกรกิริยานั่นแหละ วิธีที่ประพฤติปฏิบัติอันนั้นมันยากกับใจมันจะเป็นอันเดียวกัน มันเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นมันเป็นเรื่องของร่างกายนี้ทั้งสิ้น แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติแล้ว แหม! ร่างกายสุขภาพแข็งแรงแข็งแรงก็แข็งแรงอยู่นั่นไง มรรคอยู่ไหน “เวลาปฏิบัติไปแล้วกายกับใจมันจะเป็นอันเดียวกัน มันจะเป็นหนึ่งเดียว” มันก็เรื่องของความรู้สึกใจ ใจเป็นหนึ่ง ใจเป็นหนึ่งมีจิตสมาธิหรือสัมผัสสมาธิละ แล้วใจเป็นหนึ่งอย่างไรต่อไปละ แล้วใจเป็นหนึ่งแล้วหัวใจมันอยู่ไหน แล้วหัวใจมันเป็นอย่างไร

ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิใจ ถ้ามันเป็นสมาธิ ถ้าจิตมันสงบระงับ ถ้าเวลาวิธีการประพฤติปฏิบัติ แล้วพระ-กรรมฐานๆ นี่แหละ เวลาจะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา ทำความสงบใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามา มันจะรู้มันจะเห็นสิ่งใด แล้วถ้าไม่มีวาสนาไหมเหมือนพระในสมัยพุทธกาล เห็นจอบเห็นเสียมแล้วมันคิดถึงไรถึงนาเลยนะ เห็นจอบเห็นเสียม

ไฉ่ เวลาเขาบวช เขาก็โยนจอบโยนเสียมทิ้งซะ เวลาเห็นจอบเห็นเสียมขึ้นมา มันก็ระลึกถึงไฉ่ถึงนา

ไฉ่นี้ก็เหมือนกัน มันเป็นความเคยชินไฉ่ พอมันสงบแล้ว มันจะรู้มันจะเห็นอะไรของมัน มันส่งออกทั้งนั้น จะเห็นแสง เห็นความสงบ นี่วาสนาของคน คนที่มีวาสนาเขาสงบเฉยๆ เยอะแยะไป เพราะอะไร เพราะเราต้องการศีล สมาธิ ปัญญา เวลาที่มีศีล มีศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติเราไม่สร้างเวรสร้างกรรม มีศีลมันอยู่ในขอบในเขตของมัน เขียนด้วยมือ เราจะสร้างอำนาจวาสนาของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเรา

คุณงามความดีก็คือคุณงามความดีในการดำรงชีวิต เขาบวชเป็นพระ เข้าออกบิณฑบาต ไฉ่ไฉ่ เวลาเข้าขึ้นมา มีวัตรในศาลา เสร็จแล้วออกบิณฑบาต บิณฑบาตแล้วทำวัตรเสร็จแล้ว เห็นไหม หน้าที่การงานของเราไฉ่ ใครมีหน้าที่การงานในการประพฤติปฏิบัติ ใครทำสมาธิได้ก็เข้าสู่สมาธิ ใครชั้นของปัญญาก็ใช้ปัญญา เข้าสู่เรือนว่าง เข้าสู่เรือนของตน ถึงเวลาทำข้อวัตรปฏิบัติของเรา นั่นคือการทำคุณงามความดีของพระ

นักปฏิบัติของเรา เขาก็สร้างคุณงามความดีด้วยการประพฤติปฏิบัติของเรา ชาวพุทธที่เป็นฆราวาสเขาทำหน้าที่การงานของเรา โดยศีลโดยธรรมของเขา อยู่ในขอบเขตของเขา นั่นคือทำความดีของเขา เราบอกเกิดมาแล้ว เราจะสร้างคุณงามความดี แล้วอะไรเป็นความดีล่ะ ความดีก็คือชีวิตประจำวันในการประพฤติปฏิบัติ นั่นล่ะ ความดี ไม่ให้กิเลสมันแลบ ไม่ให้กิเลสมันชักมันนำออกไปให้มันทำตามความพอใจของมัน แล้วถ้ามันทำตามความพอใจของมัน เห็นไหม ไฉ่ไฉ่ เวลาพระสมณะพุทธกาลเห็นจอบเห็นเสียมไฉ่ เห็นจอบเห็นเสียม มันก็คิดถึงไฉ่คิดถึงนา คิดถึง เห็นไหม พี่พันทุณภูญานาหารที่มันปลูกแล้วมันเห็นโดยสัจจะโดยความจริง

หน้าที่การงานก็เหมือนกัน แล้วเวลาเราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีอำนาจวาสนาธรรมเขียนด้วยมือ แต่ถ้าในการประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงมันจะเขียนลงที่ใจ ถ้ามันเขียนลงที่ใจ ถ้าจิตสงบแล้ว ถ้าจิตมันสงบมันมีสติสัมปชัญญะ เพราะอะไร เพราะถ้าจิตมันสงบแล้วมันส่งออก หรือมันรับรู้ต่างๆ นั่นมันมิจฉาทั้งนั้น นั่นมันมิจฉา มิจฉานะ แล้วเราอำนาจ

วาสนามันอ่อนไฉน มันก็เชื่อ มันก็เป็นไปตามสิ่งที่รู้สิ่งที่เห็น สิ่งที่เกิดสมันชักนำไปเขาเรียกว่าจิตส่งออก ถ้าจิตส่งออกมันก็จะออกของมันต่อเนื่องไป

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านให้มีข้อวัตรปฏิบัติของท่านขึ้นมา ถ้ามีข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ใจมันจะอยู่ที่การกระทำตรงนี้ ถ้าอยู่ที่การกระทำตรงนี้เรามีคำบริกรรมของเรา มันมีอำนาจวาสนาของเรา ถ้าจิตมันสงบระงับเข้ามา ถ้ามันเป็นสัมมาละ สัมมามีสติ สมาธิก็คือสมาธิไง สมาธิคือจิตมันวาง อารมณ์ความรู้สึกทั้งหมดเป็นหนึ่ง

อารมณ์นี้เป็นสองนะ ผู้รู้คือตัวจิต อารมณ์ความรู้สึกมันเกิดจากจิตไม่ใช่จิต เพราะความคิดความรู้สึกเกิดจากจิตทั้งสิ้น ถ้าเกิดจากจิต ถ้ามันเป็นจิต เวลาความคิด เราปล่อยวางความคิดนั้น เราก็ต้องตายสิ ทำไมไม่ตายละ เวลาอารมณ์ที่เกิดขึ้นในอกิธรรม เห็นไหม เวลาความคิดเกิดขึ้นภพชาติหนึ่ง อารมณ์หนึ่งก็ภพหนึ่งนะ อารมณ์หนึ่งก็ภพหนึ่ง เกิดดับๆ ใจ อารมณ์หนึ่งก็ภพหนึ่ง แล้วภพอะไรของเอ็ง เพราะภพมันคือตัวจิต มันไม่ใช่ตัวอารมณ์ มันคือตัวจิต แล้วตัวจิตภาวอะไร อารมณ์หรือความรู้สึกนี่เกิดจากจิตไม่ใช่จิต

แล้วเวลาคำบริกรรม บริกรรมๆ เพราะจิตที่มันส่งออกมันธรรมชาติของมันไง บริกรรมๆ บริกรรมจนกว่ามันบริกรรมไม่ได้ จนถึงตัวมันเอง เขาบอกว่า “บริกรรมมันเป็นคำบริกรรม มันเป็นสมมุติ มันไม่เป็นความจริง ความจริงต้องรู้เท่าๆ” รู้เท่ามันก็สมมุติ มันจะเอาความจริงมาจากไหน ความจริงๆ เห็นไหม เพราะมันเปิดใจไม่ได้ มันไม่เห็นใจ มันศึกษาธรรมชาติขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่คือนิพพานปฏิบัติ เกียกกันที่โดยวิธีการทั้งสิ้น

แต่ถ้าธรรมเขียนลงที่ใจ เขียนด้วยใจของตน ถ้าใจของตนแค่เป็นสัมมาสมาธิแล้วมีอำนาจวาสนาด้วยนะ ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาบอก “นี่คือนิพพาน” แค่อ้างๆ จิตว่างๆ มันว่ามันเป็นนิพพานแล้วนะ แต่มันไม่เป็นความจริงใจ เพราะมันยังหาใจไม่เจอเลย หนึ่ง ต้องหาใจของตนให้พบ ต้องเป็นสัมมาสมาธิ คือจิตต้องสงบระงับ จิตตั้งมั่นๆ มันถึงจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา นั่นนะคือเปิดหัวใจ แล้วเวลาทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ มันต้องปิด เปิดและปิดลงที่หัวใจ

ธรรมถ้ามันเกิดที่ใจ เกิดที่ใจแล้วมันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาแล้วมันจะมีคุณธรรมในหัวใจของตนใจ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพต-ปรามาส แค่มิ่ลูปไม่คล่ำ ถ้ามิ่ลูปไม่คล่ำ เห็นใหม่ ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี เป็นเครื่องหมายนะของคนดี แล้วอริยมุมิ พระโสดาบันมันยิ่งกว่าคนดี มันจะออกนอกกลุ่มนอกทางได้ใจ มันออกนอกกลุ่มนอกทางมิได้เพราะมันมีคุณธรรม เพราะคุณธรรมนะ อุกุปปธรรมนะ

เวลาความรูู้สึก สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายต้องเป็นอนัตตา เป็นอนัตตาจับต้องตรงไหน อะไรเป็นอนัตตาละ สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา มิเคยเห็นอนัตตาใจ แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเห็นอนัตตา ๔ รอบ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ ถ้ามิเห็นอนัตตามันมิเห็นไตรลักษณ์ ความมิเห็นไตรลักษณ์จะเอาสิ่งใดไปชำระล้างกิเลส

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ทางสายกลางในพระพุทศาสนา สายกลางคือดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ สายกลางในพระพุทศาสนาคือมรรค ๘ เวลาแสดงธัมมจักขุ ใจ เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนมิควรเสพ ทางสายกลางในพระพุทศาสนาคือดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความชอบธรรมในมรรค ๘ แล้วถ้าในมรรค ๘ เวลามันจะเกิดขึ้นมันจะเกิดขึ้น นี่เปิด ถ้ามันเปิดหัวใจของมันได้ ถ้ามันจะเปิดหัวใจของมัน มันจะมีภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา มิใช่ศึกษา มิใช่คั่นคว่ำ

การศึกษาเป็นภาคปริยัตินะ แต่การศึกษานั้นเป็นสัญญา สัญญาเกิดขึ้นมันก็เป็นสัญญา สัญญาแกกัเลสมิได้ ในวงจรกรรมฐาน ในครอบครวักรรมฐาน เวลาการประพฤติปฏิบัติ สัญญานี้เป็นศัตรูร้ายอันหนึ่งเลย เวลาประพฤติปฏิบัติไป ถ้ามีความผิดพลาดก็ผิดพลาดจากปัญญาจะกลายเป็นสัญญา จากปัญญาๆ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาโลกียปัญญา ปัญญาจากโลกๆ ปัญญาจากวิทยาศาสตร์ ปัญญาจากการจดจำ แล้วพยายามตรีกในธรรม ตรีกในธรรมในการศึกษาคั่นคว่ำในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

เวลาปัญญาอบรมสมาธิมันจะปล่อยวางความยึดติดในอารมณ์ของตนเองได้ เวลามันปล่อยวางความยึดติดในอารมณ์ของตนมันก็จะเป้นความรู้ปรากฏขึ้น ถ้าความรู้ปรากฏขึ้น นั้น

ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วเวลาปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมามันไม่มีกำลังของมัน เวลามันคิดซ้ำคิด ซากมันจะเป็นสัญญา เวลาเป็นสัญญาขึ้นไป สัญญาเพราะอะไร

สัญญาเพราะศีล สมาธิ สมาธิ กำลังมันไม่พอ สมาธิมันไม่มีกำลังพอ มันจะเป็นสัญญา แทนที่ เพราะสัญญาคืออะไร สัญญาคือความจำได้หมายรู้ สัญญาคือความจำอยู่แล้ว ข้อมูล สัญญาคือมันมีอยู่ มันมีข้อมูลเดิมอยู่ในหัวใจของตน แต่มันไม่เป็นปัจจุบัน มันไม่เป็นปัจจุบัน

ขณะที่ศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญาที่เกิดจากภาวนามยปัญญามันไม่ใช่สัญญาๆ ศีล สมาธิ มันถึงเกิดปัญญา ปัญหานี้มันเป็นปัญญาในปัจจุบัน เป็นปัญญาในการประพฤติกปฏิบัติ เพราะมันจะเขียนลงที่ใจ หลวงปู่มั่น “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร” เวลาท่านอบรมบ่ม เพาะลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ถ้าเวลาท่านจะอนุเคราะห์ ท่านเมตตา ท่านถามว่า “จิต เป็นอย่างไร” ทั้งๆ ที่ความจริงไม่ต้องถามหรอกเพราะท่านก็รู้อยู่ แต่คำถามคือเตือน! เตือนให้ตื่นตัว คำถามเวลาท่านถามใคร ถามนั่นคือเตือน มันจะออกนอกทางแล้วนะ จิตมันอ่อนแล้ว

ถ้าจิตมันอ่อนไง จิตอ่อนจิตไม่มีกำลัง จิตอ่อนจิตไม่มีกำลังมันก็เหลวไหล ความ เหลวไหลนี้คือการเตือน การบอก แต่ถ้าคนไม่รู้เท่าละ คนไม่รู้เท่า คนไม่รู้เท่าเพราะอะไร เพราะ ภาวนาไม่เป็นไง

ถ้าคนภาวนามันเป็นนะ ภาวนา เห็นไหม ธรรมเขียนด้วยมือ ธรรมเขียนด้วยมือคือมี วาสนา เราได้สร้างได้ทำคุณงามความดีของเรา ถ้าเราไม่ได้สร้างไม่ได้กระทำคุณงามความดี ของเรา เราไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ดูใกล้ ใกล้ในฟาร์มอายุกี่วัน แมลงวันมัน ๗ วัน สัตว์ที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตนี้เป็นได้ทั้งหมด

พระโพธิสัตว์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบอกท่านเคยเกิดทุกชนิด เคยเกิด เป็นลิง เคยเกิดเป็นกวาง เคยเกิดทั้งสิ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยัน ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขยที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เกิดในภพใดชาติใดเกิดมาทั้งสิ้น แล้วถ้าจิตไม่ มีอำนาจวาสนาไง ธรรมเขียนมาด้วยมือๆ ใจ ถ้าเราไม่ได้สร้างอำนาจวาสนามา เราจะได้มาเกิด เป็นมนุษย์ใหม่ เราได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธ-ศาสนาด้วย แล้วมีอำนาจวาสนา ถ้ามี

อานาจาสนา เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติใด ธรรมเขียนมาด้วยมือ ด้วยอานาจาสนา ถ้าด้วยอานาจาสนามันจะอบรมบ่มเพาะ

กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี คนที่มีน้ำใจเป็นคุณธรรมในหัวใจเขาได้สร้างสมของเขามา หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกว่าสายบุญสายกรรมๆ คำว่า “สายบุญสายกรรม” มันเห็น มันคิด มันพิจารณาของมัน จิตใจมันไปแนวทางเดียวกัน แล้วสิ่งที่เห็นตรงข้าม ท่านบอกว่า “เขากับเราไม่มีวาสนา เขากับเรามันไม่มีบุญกุศลต่อกัน”

เวลาเริ่มต้นมันก็มีเห็นดีเห็นงามมาด้วยกันนะ พอไปเห็นจอบเห็นเสียมมันจะไปทำอะไรไถนา มันเห็นจอบเห็นเสียม เห็นจอบเห็นเสียมเพราะอะไร เพราะข้าวพันธุ์ธัญญาหารมันเห็นนะ มันเป็นรูปธรรมไง แล้วนามธรรมล่ะ?

สิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภว่าร้อยสัตว์ชนสัตว์ หลวงตาพระมหาบัวท่านไปไหนท่านไปเอาหัวใจของคน เอาหัวใจของคน หัวใจของคนที่ยืนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่จิตที่ไม่เคยตายๆ จิตที่ไม่เคยตายมันเกิดซ้ำเกิดซากขึ้นมา แต่เวลามันเกิดเป็นมนุษย์เกิดเป็นชาติปัจจุบันนี้ มันโดยข้อเท็จจริงในปัจจุบันนี้ มันเป็นมนุษย์จริงๆ ไง แต่มันเป็นมนุษย์โดยความสมมุติไง สมมุติว่าเป็นมนุษย์เพราะเดี๋ยวมันตาย

มนุษย์ไม่มีใครอยู่คำฟ้า ตายหมด ถ้ามันตายหมด คำว่า “ตาย” เราก็ธรรมเขียนด้วยมือ เราก็ทำคุณงามความดีของเราไง คนที่ไม่มีอานาจาสนาถ้าเขาเชื่อในพระพุทธศาสนามันพอมีอยู่มีกิน เราทำประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพราะประชาชน คนโดยชายขอบไง ถ้าไม่ได้ทำบุญ ชาติหน้าเราจะไม่อยู่มีกิน ถ้าเราทำบุญกุศลเพื่อชาติหน้า เพื่อชาติต่อไป มันเป็นการสะสมเพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ไง เราทำอะไรไม่ได้ เราก็สร้างคุณงามความดีของเราโดยอานาจาสนาของตนไง

แล้วในปัจจุบันนี้ถ้าเราศึกษาเราค้นคว้าแล้ว ทาน ศีล ภavana ใจ ทำทานร้อยหนพันหน ไม่เท่าถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่งหนึ่ง ทำสมาธิได้ร้อยหนพันหนไม่เท่าเกิดภavanaมยปัญญาขึ้นมาหนึ่ง การเกิดภavanaมยปัญญาขึ้นมามันได้แยกได้แยะกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจของคน ถ้ามันแยกมันแยะ

กิเลสตันหาความทะยานอยากในใจของคน ถ้ามันแยกแยะได้ เห็นไหม มันเปิดหัวใจ ปิดได้ไหม เปิดแล้วปิด ถ้ามันเปิดไม่ได้มันก็เขียนลงที่ใจไม่ได้ ถ้าธรรมเขียนลงที่ใจ เราเขียนโดยการประพฤติปฏิบัติของเรา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์โดยสมมุติ สมมุติว่าเป็นมนุษย์ชาตินี้ แล้วถ้าสมมุติว่าเป็นมนุษย์ชาตินี้ แล้วมนุษย์ที่ศึกษาค้นคว้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมเขียนด้วยมือ เขาศึกษา เขาก็ค้นคว้า มันก็เป็นความจำเป็นสัญญาที่จำในชีวิตนี้ไง มันก็เป็นอำนาจวาสนาต่อเนื่องไป นี่จึงตามสมมุติ ชีวิตหนึ่ง แต่ถ้าเราเห็นว่ามันเป็นสมมุติ เราจะละสมมุติบัญญัติ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมๆ ไร วิมุตติ ถ้ามันเป็นวิมุตติธรรมในหัวใจแล้ว แล้วเวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเราดำรงชีพของเรา เราทำคุณงามความดี ทำบาปอกุศลต่างๆ ก็แล้วแต่ ทุกขเวทนา สุขเวทนา เวทนาอย่างนี้มันเป็นเวทนาประจำธาตุขันธ์ของมนุษย์ไง แล้วไม่มีใครเคยได้สัมผัสวิมุตติสุขๆ แล้ววิมุตติสุขมันเป็นอย่างไรก็ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นนะ ก็ไม่รู้จักมันนะ เพราะเปิดใจไม่เป็น

ถ้ามันเปิดใจของมันได้ เปิดหัวใจของตนยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา ภาวนามยปัญญา ทางสายกลางในพระพุทธ-ศาสนาจะเกิดขึ้นกับใจดวงใด จากใจดวงนั้น ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล ใจดวงใดที่ไม่เคยประพฤติปฏิบัติ ไม่เคยฝึกหัดขึ้นมา มันเปิดหัวใจไม่เป็น เปิดหัวใจไม่ได้ ถ้าเปิดหัวใจไม่ได้ เวลาครูบาอาจารย์ของเรา สิ่งที่เกิดมาเป็นมนุษย์ การศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่มั่นท่านขึ้นชมทั้งสี่น้ามนุษย์เป็นคนดี มนุษย์ไฝ่ดี แล้วมนุษย์ไฝ่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมันเป็นความดีทั้งนั้น แต่มันเป็นความดีของการก่อร่างสร้างตัวไฉ

แต่ถ้ามันเป็นความดีตามความเป็นจริง เห็นไหม เพราะอะไร เพราะหลวงปู่มั่นท่านก็ล้มลุกคลุกคลานอย่างนี้มาก่อน เวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ ท่านออกประพฤติปฏิบัติท่านจะเป็นพระอรหันต์ไปเลยหรือ ท่านสมบุกสมบันของท่าน แล้วสมบุกสมบันโดยข้อเท็จจริงของท่าน เวลาท่านละหมุดคณะมาอยู่ถ้ำสาริกา ๓ ปี อยู่ในถ้ำสาริกา ๓ ปีอยู่องค์เดียว สมบุกสมบันใหม่

เวลาองค์เดียวได้ ๒ ชั้น ได้ชั้นที่ ๒ และชั้นที่ ๓ ด้วย แต่ด้วยความห่วงความไย
หมู่คณะ กลับไปภาคอีสาน แล้วกลับไปภาคอีสาน พอรับภาระขึ้นไปแล้วต้องเทศนาว่า
การ ต้องคอยอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ลูกหาของตนใจ “กำลังมันยังไม่พอ กำลังมันยังไม่
พอ” ละวางหมู่คณะขึ้นไปเชียงใหม่ไปเติมกำลังคู่ที่ ๔ จบหมดเลย นี่ใจ เวลาข้อเท็จจริง
เขียนลงที่ใจ ธรรมเขียนลงที่ใจ ธรรมด้วยนะ ไม่ใช่ที่กิเลส

กิเลสเขียนลงที่หัวใจ หัวใจมันยิ่งเติบโตขึ้นไปใหญ่ หัวใจมันยิ่งฟู ยิ่งทำลายตนเอง
เบียดเบียนตนแล้วเบียดเบียนผู้อื่น กิเลสค้นหาความทะยานอยากร้ายกาจนัก แล้วกิเลสค้นหา
ความทะยานอยากในหัวใจของคนมันทำลายคนทั้งสิ้น

เวลาเป็นสัจจะเป็นความจริง เราได้เกิดเป็นมนุษย์ ธรรมเขียนมาด้วยมีอนะ เราได้สร้าง
อำนาจวาสนามา เรามีศรัทธามีความเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วเรายังอยากจะฝึกหัดประพฤติ
ปฏิบัติ มันต้องฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ มันต้องเปิดหัวใจ ธรรมเขียนลงที่ใจ ใจเท่านั้นที่จะเป็นการ
ประพฤติปฏิบัติมาให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาได้

แล้วถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา อกาลิโก หลวงตาพระมหาบัวท่านสิ้น
กิเลส กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบแล้วกราบเล่าๆ สองพันกว่าปีเป็น
ปัจจุบันอันเดียวกัน สองพันกว่าปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปสองพันกว่า
ปี ถ้าเป็นเกิดช่วงอายุคน มันก็ชั่วอายุคน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ
ละ “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” แล้วออกประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ฝึกหัดค้นคว้ามาจนเพ็ญ
เดือน ๖ ได้บรรลุธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่นั้นมาจบ ปรีณิพพานนี้พ้น
จากวัฏฏะ

สิ่งที่เราอยู่เราเห็นกันอยู่นี้เป็นผลของวัฏฏะๆ เพราะอะไร เพราะเราสร้างเวรสร้างกรรมใน
กรรมดีกรรมชั่วใจ กรรมดีกรรมชั่วขับส่งมาให้เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา
แล้วถึงกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ถึงกลางพระพุทธศาสนา แล้วโอกาส
หน้าก็ขุน พระศรีอริยเมตไตรยขุน แล้วก็โอกาสหน้าใจ เพราะอำนาจวาสนาของคน เพราะหัวใจ
ของคนไม่มีสัจจะเป็นความจริง ไม่เข้มแข็งพอ

ถ้ามีสักจะมีความจริงเข้มแข็งพอ ธรรมเขียนมาด้วยมือ เพราะมันได้สร้างได้สมมามันถึง
เข้มแข็งพอ ถ้าเข้มแข็งพอแล้วมันไม่ปลิกไม่แฉะไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง ธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี อย่างน้อยพระ
อนาคามี อย่างน้อย อย่างมากสิ้นกิเลสเลย” ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ๗ ปีแล้วไม่กล้ำสมบุณสมบัน
หรือ แล้วที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีต้นไม่มีปลาย บุญเพนิวาสนุสติญาณไม่มีต้นไม่มี
ปลาย จตุปปาตญาณไปอนาคตไม่มีต้นไม่มีปลาย จิตไม่เคยตาย

แต่เวลาชำระล้าง อาสวัชชญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า ครอบครวัชของมารกระเจิดกระเจิงหมดเลย เวลามาร เวลาลูกสาวมัน ลูกหลานมัน ครอบครวัช
ของมาร เวลาประพฤติปฏิบัติย้อนกลับไป สักกายทิฐิ วิจิจจนา สิ้นพตปราคาส ลูกหลานมัน
ทั้งนั้น ลูกหลานมันก็พาดกระแสน้ำ เวลาพาดกระแสน้ำแล้วจิตมันเป็นธรรม มันมีคุณธรรมอยู่ส่วน
หนึ่ง สกิทาคามีมันมีธรรมอยู่ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ อนาคามี ๗๕ เวลาสิ้นกิเลสไป ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์
๑๐๐ เปอร์เซ็นต์มันไม่เหมือนพระพุทธรูปเจ้าหรือ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “กัณฐปะเอย เถกัอายุเท่าเรา เป็นพระอรหันต์
เหมือนกัน ทำไมต้องถือธุดงค์วัตร” เวลาถ้ามันสิ้นกิเลสถ้ามันเป็นพระอรหันต์ พระกัณฐปะสร้าง
คุณงามความดีในพระพุทธศาสนา เวลาเคารพบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากมาย
มหาศาล

นี่ก็เหมือนกัน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่า เวลาหลวงปู่มั่นท่านพูด
ถึง “ต่อไปจะมีพระหนุ่มๆ เหมือนท่านเจี๊ยะ แต่ไม่ใช่ท่านเจี๊ยะ เข้ามาหาเรา” เหมือนกัน
เหมือนกันตรงไหน เหมือนกันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาพระสารีบุตร พระโมคค
ลานะเวลาเข้าไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังเทศน์ของพระอัสสชิได้เป็นพระ
โสดาบันไง เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง “นั่นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้อง
ขวาเรามาแล้ว”

นี่ก็เหมือนกัน หลวงปู่มั่นเวลาท่านจะมีพระหนุ่มๆ ดีทั้งภายนอกและภายใน เวลาหลวง
ปู่มั่นท่านชราภาพ สั่งพระไว้เลย “จำไว้ละ มหาดีทั้งนอกทั้งใน” นอกคือข้อวัตรปฏิบัติไง นอก

คือเป็นหลักเป็นเกณฑ์ ไม่ลุ่มไม่เหลวไหลไปตามกระแสสังคม โลกามิสไม่ใช่เรื่องใหญ่ เรื่องใหญ่มันต้องเรื่องธรรม ถ้าหัวใจเป็นธรรมขึ้นมามันมีสัจธรรมในหัวใจแล้วร่วมโพธิ์ร่วมไทร ร่วมโพธิ์ร่วมไทรจากใจดวงนั้นเพราะใจดวงนั้นไม่ทุกข์ไม่ยาก ใจดวงนั้นมีคุณธรรมในหัวใจ รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

ถ้าใจดวงนั้นมีคุณธรรมในหัวใจแล้ว มันจะมีสิ่งใดมาหลอกมาล่อให้หัวใจดวงนั้นเหลวไหลได้ ถ้ามันหลอกล่อหัวใจดวงนั้นให้เหลวไหลไม่ได้ หัวใจดวงนั้นมีคุณธรรมในใจ มันมีวิมุตติสุขในสัจจะความเป็นจริงอันนั้น ดีภายใน ในมันต้องเข้มแข็งก่อน เวลาในเข้มแข็ง เห็นไหมเป็นปัจจุบัน ไม่มีกาล ไม่มีเวลา มันเป็นอกาลโก เป็นสัจจะเป็นความจริง แล้วมันอยู่ไหนละ

เวลาของเรามันเลื่อนไหลไป ๒๔ ชั่วโมงเป็น ๑ วัน ๓๐ วันเป็น ๑ เดือน ๑๒ เดือนเป็น ๑ ปี สมมุติทั้งนั้น เวลาคนที่มีความสุข วันเวลามันไปเร็วมาก แต่! แต่นักปฏิบัติเขาต้องการตรงนี้ ต้องการเวลา เติบงกรรม นั่งสมาธิภาวนา แป๊บวันแล้วว วันคืนมันล่องไปเร็วมาก ถ้าใจเป็นปกติเป็นสุข

แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาล้มลุกคลุกคลาน ภาวนาเพื่อเอาเวลา ไม่ใช่ภาวนาเอาหัวใจใจ นาฬิกามันเดินช้าจัง อยากให้วันคืนล่องไปๆ เพื่อเอาวันเวลาเท่านั้นหรือ

เราไม่ต้องการตรงนั้น เราต้องการหัวใจของเราไง ถ้าเราต้องการหัวใจของเรา เห็นไหมเราต้องมีความมุมานะ การกระทำของเรา มันจะมากน้อยขนาดไหน ถ้ามันมากน้อยขนาดไหน ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ถ้าเป็นความถูกต้องชอบธรรมแล้วมันต้องลงสมาธิแน่นนอน เพราะสัจธรรมมันเป็นข้อเท็จจริงอยู่แล้ว

แต่เราทำแล้วมันไม่ได้สมความปรารถนา จับพลัดจับผลูๆ จับพลัดจับผลูเราก็พยายามของเรา เราทำคุณงามความดีของเราปฏิบัติบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะธรรมเขียนมาด้วยมือ เราเขียนมาได้แค่นี้ แต่การประพฤติปฏิบัติมันจะฟื้นฟูต่อเนื่องไป แล้วอำนาจวาสนาก็เกิดจากการนั่งสมาธิ เกิดจากการเดินจงกรมทั้งสิ้น เพราะภาวนาบูชาของค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า การปฏิบัติบูชามีคุณค่าที่สุด มีคุณค่าที่สุดเพราะมันเป็นโอกาสของเราไง

ถ้าเราทำความเป็นจริงขึ้นมา ถ้าจิตสงบแล้วเห็นใจของตน ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เปิดหัวใจของตน ถ้าพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ การว่าซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพราะมันมีภาวนามยปัญญา ในวงปฏิบัติในครอบครัวกรรมฐาน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนั้นแน่นอนอยู่แล้วแล้วครูบาอาจารย์ของเรานะ ถ้าใจเป็นธรรมมันรู้หรือ กุศโลบาย มาตรฐาน มาตรฐานของหัวใจแต่ละขั้นแต่ละตอน เอ๋ยปาก ผลัวะ! รู้หมด มันรู้เพราะอะไร มันรู้เพราะมันมีข้อเท็จจริงในใจใจ ถ้ามันเป็นไปแล้วมันรู้กุศโลบายอะไร ๒๕ ๕๐ ๗๕ ๑๐๐ แค่นี้

นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นะ ท่านบอกเวลาเทศน์เปิดหัวอกเลย แค่นี้รู้หมด รู้เพราะคนรู้จริงมี คนรู้จริงฟังออก ฟังเข้าใจทั้งสิ้น ไม่รู้พูดไม่ได้ พูดก็โกหก

เวลาโกหกมดเท็จแล้วมันก็เป็นเรื่องกิเลสค้นหาความทะยานอยาก หลวงปู่มั่นท่านบอกให้พวกแข่งหน้าแข่งหลัง แข่งหน้าแข่งหลังแข่งไป โดยความว่างเปล่าใจ แล้วถ้าเวลาแสดงธรรมแล้วมันจับต้นชนปลายไม่ได้ เวลามันจับต้นชนปลายไม่ได้ ภาคปริยัติใจ มันก็ต้องเอาปริยัติข้อใดข้อหนึ่ง แล้วขึ้นบาลีใจ แล้วก็แจกแจงธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่ใช่ของเรา

ถ้าเป็นของเรานะ ภาษาใจ ภาษาใจคือภาษาธรรม เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เทวดา อินทร์ พรหมเขาใช้ภาษาอะไร ของเราภาษาสมมุติ ภาษาที่ใช้เสียง แต่ถ้าเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เขาใช้ภาษาใจ แล้วถ้าเป็นธรรมละ ธรรมออกมาจากหัวใจละ ถ้ามันออกมาจากหัวใจแล้ว เห็นไหม สมมุติมีเท่านี้ สมมุติคือภาษา แต่ความจริงในหัวใจที่มันเป็นอมตธรรมอยู่นั่นนะ อะไรก็ได้ ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง ถ้ามันเป็นความจริงนะ จริงก็คือจริง แต่ความจริงมันต้องอยู่กับคนจริงใจ แล้วคนจริงมีเท่าไร

เวลาทางโลกนะ คนพูดความจริง เห็นไหม ตายหมด เพราะโลกเขาไม่ต้องการความจริง โลกเขาต้องการเอินยอสรรเสริญ กระแสสังคมมันทำได้แค่สังคมใจ แล้วสังคมมันคืออะไร สังคมคือมนุษย์รวมกันเป็นสังคม แล้วมนุษย์มันอยู่ในสังคมนั้นตลอดไปไหม เป็นไปไม่ได้

ฉะนั้น ในวงกรรมฐาน เวลาออกประพฤติปฏิบัติให้ไปคนเดียวๆ แล้วเวลาไปคนเดียว
แล้วนะ เพราะเวลาไปคนเดียวแล้วมันหวาดมันระแวง มันทุกข์มันยาก มันไม่มีคนช่วยเหลือมัน
เพราะไม่มีคนช่วยเหลือมัน มันต้องรักษาตัวมันเอง มันชักเริ่ม เริ่มมีกำลังขึ้นมาแล้ว มันชักเริ่ม
เป็นตัวของตนแล้ว ถ้ามันชักเริ่มเป็นตัวของตน นี่ธรรมเขียนด้วยมือ แล้วเราฝึกหัดประพฤติ
ปฏิบัติเห็นใหม่ เป็นสมาธิใหม่ ถ้ามันเป็นสมาธิขึ้นมา มันเห็นใจของตนเอง แล้วมันพูดกันรู้เรื่อง

แต่ถ้ามันยังไม่เห็น คนที่เห็นเขาพูดเรื่องใจ ใจที่ไม่รู้มันพูดเรื่องเขียนด้วยมือ มันพูดที่มีมือ
มือเขียนอะไรก็ได้ มือที่มันเขียน พูดที่มีมือเพราะมือมันจับต้องได้ แต่ใจ ใจมันไม่รู้ เวลาพูด พูด
เหมือนกันแต่ไม่เหมือนกัน มันแตกต่างกัน เพราะมันเป็นภาษาสมมุติ เวลาพูดเป็นภาษาออกมา
ใจ ธรรมมีเท่านั้นใจ มีเท่านั้นเขาก็คิดว่าพูดเหมือนกันแล้วมันจะถูกใจ แต่ความจริงไม่ใช่

สติ มหาสติ อุตฺตโมสติ ปัญญา มหาปัญญา ปัญญาที่ลึกซึ้งซับซ้อนไม่รู้เรื่องหรอก แต่ถ้า
มันเป็นจริงนะ เขียนลงที่ใจ ถ้าใจเปิด ใจหาใจของตนเจอ แล้วเปิดหัวใจของตนได้ ถ้าเปิดหัวใจ
ของตนได้มันจะเกิดภาวนามยปัญญา แล้วปัญญาที่เกิดจากการภาวนา องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภว่าหรือสัตว์ชนสัตว์ หลวงตาพระมหาบัวท่านไปไหนท่านเพื่อไปเอาหัวใจ
ของคน แล้วถ้าหัวใจของคนมันเปิดหัวใจของมันได้แล้วเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา มันจะเกิด
ความมหัศจรรย์ในหัวใจดวงนั้น

ถ้าหัวใจดวงนั้นเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา เห็นใหม่ แล้วถ้ามันสมดุลงของมัน
สมดุลงของมันคือมรรคสามัคคี มรรคสามัคคีคือสมดุลงสมบุรณ์แบบของมันนะ สัมปยุต!
สัมปยุตเข้าไป เวลามันสัมปยุตเข้า เวลามันชำระล้างใจ มันวิปยุตมันคายออก ทุกข์
เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ขณะจิตที่สมุจเฉท-ปหาน สัจจะความจริงที่เกิดขึ้นจากการ
กระทำนั้น

ธรรมเขียนลงที่ใจ ใจเป็นผู้เขียน ใจเป็นผู้กระทำ ใจเป็นผู้สำรอก ใจเป็นผู้คาย

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้อีกเลย” สำรอกคายออก สมุจเฉทปหาน
นิโรธ ดับทุกข์ สัจจะความจริง ธรรมเกิดที่ใจ เอวัง